

27/2-69 M
Kertomus kaivauksesta, jonka Pirkko-
Liisa Lehtosalo suoritti syyskuussa
1968 LAITILAN Rukoushuoneen -
1. Kansakoulumäen (mainittu joskus myös
Raittiushuoneenmäen nimellä) kalmistossa.
Aikaisempia tutkimuksia samalla alueella
ovat suorittaneet Hj. Appelgren - Kiva-
lo (1886), Th. Schwindt (1887), A.M.
Tallgren (1912), A. Hackman (1929, 1932),
Ella Kivikoski (1933, 1936), Pirkko -
Liisa Lehtosalo (1963) sekä Anna - Liisa
Hirviluoto (1963), ks. kaivausk. KM:n
esih. osaston top. arkistossa. - Tähän
kertomukseen liittyy kaksi karttaa sekä
kuusi valokuvaa (filmien n:ot 34083 -
43088). Kaivauksessa saadut löydökset
on luetteloitu n:oilla KM 17793:1 - 51.

Suoritettuani kesällä 1963 pienen kaivauksen Laitilan Ru-
koushuoneenmäellä olin peittänyt turpeilla ja maalla erään
osan hiekkakuopan reunaa, mistä vielä löytyi palaneita
luita (ks. kaivauskert. KM:n esih. osaston top. arkistossa).
Keväällä 1968 eräs niistä pojista, jotka olivat olleet
apunani tuolla kaivauksella, havaitsi reunan olevan jälleen
rikki ja hän poimi paikalta muutamia löydöksiä (KM 17793:
49-51). Tämän johdosta sain Muinaistieteelliseltä toimi-
kunnalta tehtäväkseni suorittaa pieni kaivaus kyseisellä
paikalla. Työskentelin kohteessa pari päivää syyskuussa
1968 apulaisinani Irma Rinne ja Henry Tuuna.

Avaamamme alue oli laajuudeltaan vain n. 10 m² (ks.
karttaliite 1) ja turvekerros siinä oli erittäin ohut -
miltei olematon. Tämän alla oli tumma kerros, jonka
paksuus pohjoispäässä, lähempänä mäen korkeinta kohtaa,
oli n. 15 cm, eteläpäässä vajaa 10 cm. Kahdessa kohtaa

ruutujen AB4 - 5 risteyksessä ja ruutujen BC2 - 3 rajalla ulottui tumma maa n. 30 cm:n syvyyteen.

Kiveystä oli vain n. 60 cm läpimitaltaan olevalla alueella ruutujen BC1 - 2 risteyksessä, ja senkin ehtivät vapaata lauantaitaan juhlivat opettajien lapset hävittää ennenkuin se saatiin kartoitettua. Muutamia kiviä oli myös tumman läikän kohdalla ruuduissa BC2 - 3.

Löydöksiä tuli lähes koko alueelta, esinelöytöjä kuitenkin huomattavasti enemmän ruuturivistä B kuin C.

Mitään selviä löytökeskittymiä ei ollut, mutta pienen mukulakivilatomuksen kohdalta ruudusta C1 löydettiin huomattavan paljon sulaneita pronssimöykkyjä (KM 17793:22). Saviastianpaloja ja palaneita luita oli hajallaan koko alueella. Esinelöydöistä mainittakoon pieni tasavartinen solki (17793:29), spiraalisormukset (17793:3, 27, 28), rannerenkaiden katkelmat (17793:7, 21), pieni rautaveitsi (17793:12) sekä helmet (17793:1, 2, 15 ja 26) ja pronssi-spiraalit (17793:8, 9, 10, 20, 29). Esineiden löytöasemat on merkitty karttaliitteeseen 2.

Kaivetulla alueella oli ilmeisesti polttokenttäkalmiston riekale, vaikka tämän alueen olisi pitänyt olla jo ker-
taalleen kaivettu esihistoriallisen osaston arkistossa olevien karttojen mukaan. Mikäli mittaukset pitävät paikkansa, leikkasi kesän kaivausalue Theodor Schwindtin kaivausalueita A, B ja G. Schwindtin näiltä kohdin saamat löydökset ovat samanlaatuisia (mm. tasavartinen solki), mutta niitä on suhteellisen vähän verrattuna viimekesän löytöihin. Schwindt on kaivauskertomuksessaan pitänyt kalmistoa jo aikaisemmin tuhottuna ja mahdollisesti tästä syystä jättänyt osan kalmistokerrosta kaivamatta. Kivethän

tästäkin kohtaa ilmeisesti oli noukittu pois. Se, että v. 1963 kaivettu hautakin näyttää olevan jo ennestään kaivetulla alueella, saattaa olla mittausvirhe, sillä kartan mukaan se rajoittuu kaivamattomaan alueeseen. Kaikesta päättäen voi kuitenkin jo kaivetultakin alueelta aina silloin tällöin joku esine löytyä.

Kaivauksen jälkeen alue täytettiin ja reuna paikattiin jälleen kerran, ks. valokuvat 4 - 5. Ainakin niin kauan kuin reunaa ei mitenkään tongita, pitäisi luunsirujen pysyä piilossa.

Kaapelilinjaa vedettäessä Rukoushuoneenmäen koillispuolelle kävin pariin kertaan tilannetta tarkastamassa. Kaapeliojan seinämissä ei näkynyt mitään merkkiä kalmistomaasta, paitsi siinä kohtaa, missä oja teki mutkan mäkeä kohti. Tässä oli ojan eteläreunassa hieman nokimaata, mutta mitään muuta en havainnut.

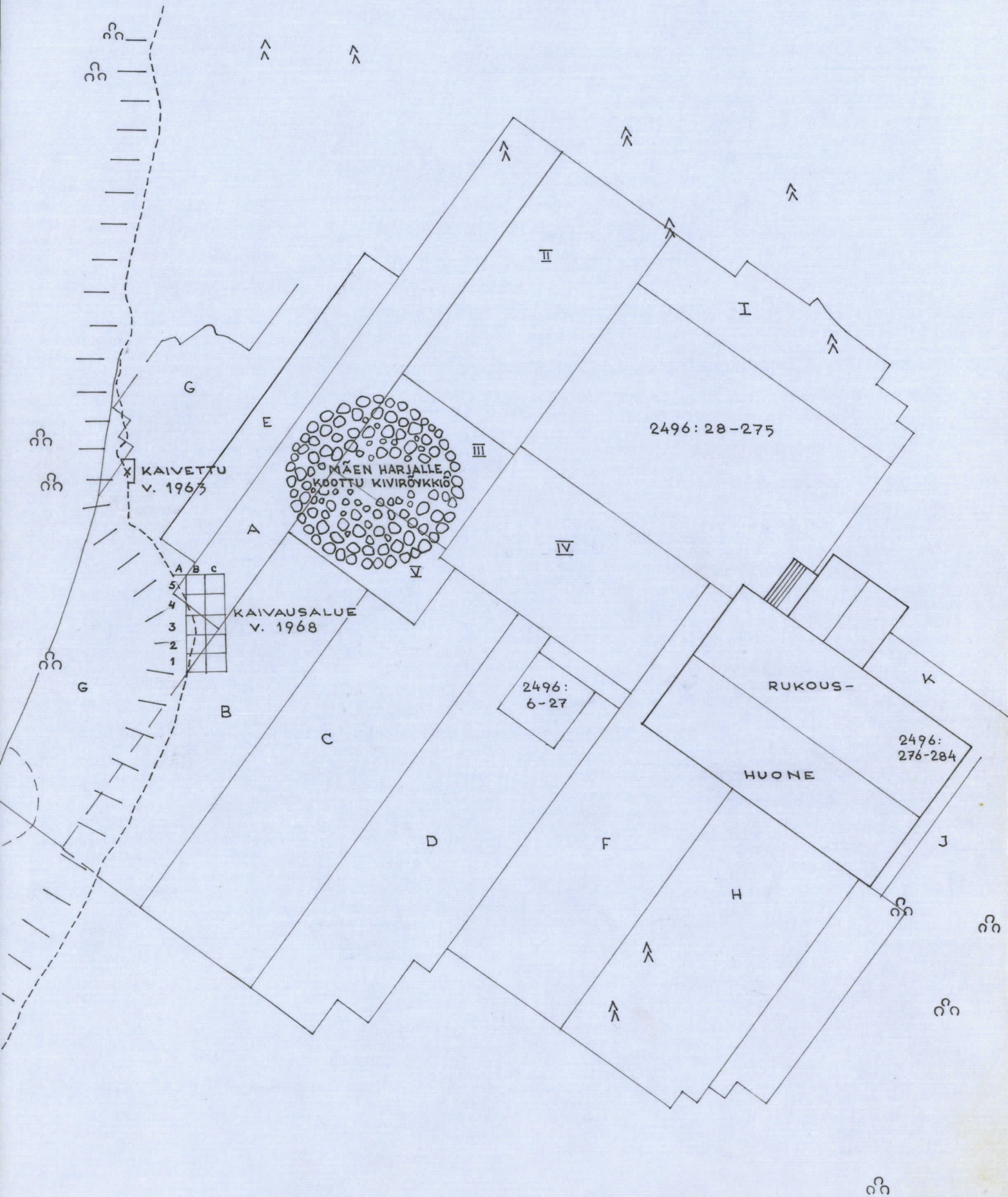
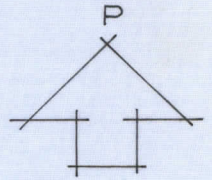
Helsingissä 28.1.1969

Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander
Pirkko-Liisa Lehtosalo - Hilander

LAITILA, RUKOUSHUONEENMÄKI

KARTTALIITE 1.

PIRKKO-LIISA LEHTOSALO
 KAIVAUSALUEET VV. 1963, 1968
 MITTAKAAVA 1:250
 Vuosien 1886 ja 1887 kaivausalueet
 merkitty vanhojen karttojen mukaan.

LAITILA, RUKOUSHUONEENMÄKI

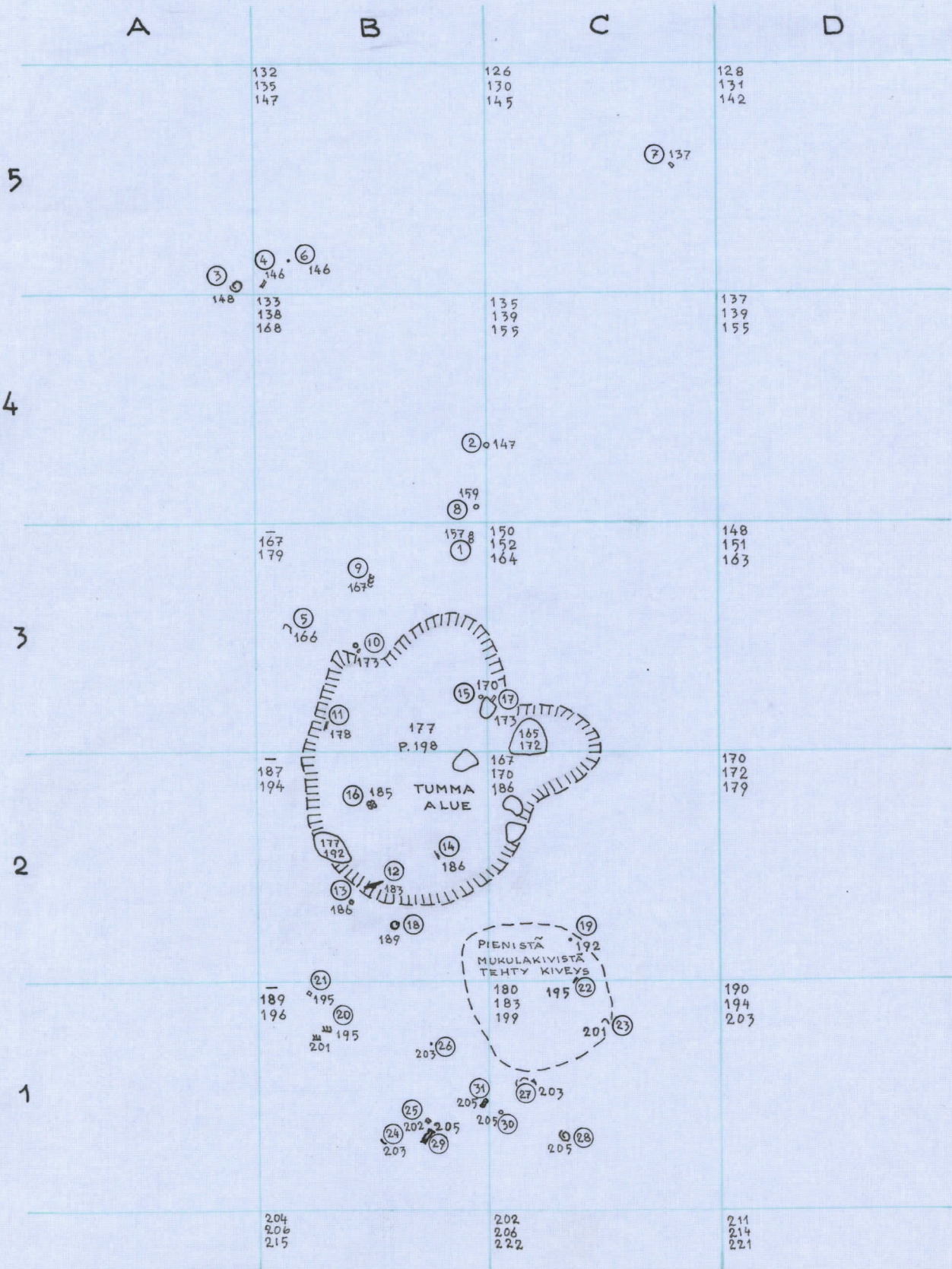
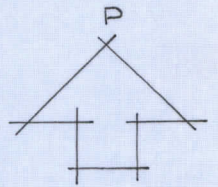
KARTTALIITE 2.

PIRKKO-LIIISA LEHTOSALO

V. 1968

MITTAKAAVA 1:25

KP. PL. 192

1. Laitilan Rukoushuoneenmäki kuvattuna miltei etelästä. Vuoden 1968 kaivausalue nuolen kohdalla. 34085

2. Rukoushuoneenmäen kiviroykkiö ja kaivausalue lounaasta. 34086

3. Sama kuin edellä. 34087

4. Peitetty reuna ja kaivausalue luoteesta. 34088

5. Peitetty reuna ja kaivausalue tutkimuksen jälkeen etelästä.

6. Kansakoulun opettajien asuntomäeltä kuvattuna.